

- Denys noemt twee ongezonde situaties met betrekking tot fantasie.
- 2p 8 Leg per situatie uit wat er ongezond aan is.
Schrijf hiertoe steeds op om welke situatie het gaat en zet daarachter wat er ongezond aan is.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik per situatie niet meer dan 20 woorden.
- 1p 9 Welk van de onderstaande omschrijvingen typeert tekst 1 het best?
Tekst 1 is vooral een
- A bevestiging van bestaande opvattingen over fantasie.
 - B nuancering van een belangrijke opvatting over fantaseren.
 - C verkenning van theorieën over het begrip fantasie.
 - D weergave van twee tegengestelde theorieën over fantaseren.

Tekst 2 Ga toch eens een weekendje spelen

- 1p 10 Op welke tegenstelling duidt het woord 'Maar' aan het begin van alinea 4?
Het duidt op de tegenstelling tussen
- A doelloze vormen van spelen en doelgerichte vormen van spelen.
 - B het vrijblijvende plezier van spelen en het doelgericht zijn van spelen.
 - C observaties van spelen in de praktijk en kennis over spelen uit onderzoek.
 - D vroegere opvattingen over spelen en de huidige opvatting over spelen.

In alinea 4 spreekt Coen Simon over het belang van spelen. Een kritisch lezer zou in Simons redenering over het belang van spelen een paradox kunnen herkennen.

- 1p 11 Welke paradox is dat?
- A Het nut van sport en spel schuilt vooral in het nutteloze en vrijblijvende ervan.
 - B In een samenleving die draait om nut en productiviteit hebben we steeds vaker een adempauze nodig, maar die nemen we steeds minder.
 - C *Live action role-playing* en spellen zoals voetbal zijn in essentie hetzelfde, maar het één wordt gek gevonden en het ander niet.
 - D Sport en spel zijn niet alleen nuttig en productief, maar dienen ook een hoger doel.

“Elke handwerkhobby krijgt tegenwoordig een Instagram-pagina. Elk dagboek wordt een blog.” (regels 79-81)

Deze voorbeelden uit alinea 4 zijn uitingen van een verschijnsel.

- 1p 12 Welk verschijnsel is dit?

Het woord 'juist' in de eerste regel van alinea 5 duidt op een verband tussen alinea 4 en alinea 5.

- 1p 13 Hoe is dit verband tussen alinea 4 en 5 het best te omschrijven?
In alinea 5 wordt een element van de redenering van Coen Simon in alinea 4
- A bekritiseerd.
 - B benadrukt.
 - C genuanceerd.
 - D weerlegd.

“En dat terwijl juist in dat vrijblijvende volgens experts het biologisch nut van spelen schuilt.” (regels 90-92)

In het vervolg van alinea 5 toont Louk Vanderschuren dat biologisch nut aan. Daarbij maakt hij vooral gebruik van een bepaald type argumentatieschema.

- 1p 14 Welk type argumentatieschema is dat?
argumentatie op basis van
- A kenmerk of eigenschap
 - B oorzaak en gevolg
 - C vergelijking
 - D voor- en nadelen

Louk Vanderschuren noemt op grond van zijn onderzoek twee positieve effecten van spelen.

- 2p 15 Welke twee effecten zijn dat?
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

In tekst 2 hebben meerdere personen meningen over spelen.
Hieronder staan vier personen en vier meningen.

personen

Erik d'Aes

Lara Aerts

Coen Simon

Louk Vanderschuren

meningen

1 De ervaring met spelen maakt flexibeler.

2 Door spelen leer je de grenzen van je eigen kunnen op te rekken.

3 Spelen draait alleen om het vrijblijvende plezier van het spelen zelf.

4 Spelen moet leuk zijn om nuttige functies te kunnen vervullen.

4p 16 Geef voor iedere persoon aan welke mening of meningen hij of zij heeft over spelen.

Neem de namen van de personen over en noteer achter elke naam het nummer van de mening of de nummers van de meningen van die persoon.

Let op: een persoon kan meerdere meningen hebben en een mening kan door meerdere personen aangehangen worden.

Hieronder staan drie elementen die mogelijk deel uitmaken van de laatste alinea van tekst 2.

onderdeel in laatste alinea	wel	niet
1 conclusie over de documentaire <i>De Spelende Mens</i>		
2 conclusie over spelen		
3 samenvatting van de tekst		

2p 17 Geef per element aan of het wel of niet deel uitmaakt van de laatste alinea.

Noteer hiertoe de nummers van de elementen en zet daarachter 'wel' of 'niet'.

In tekst 2 wordt de documentaire *De Spelende Mens* besproken.

1p 18 Citeer het woord waaruit het oordeel over deze documentaire blijkt.

1p 19 Welke opvatting over spelen klinkt door in tekst 2?

Spelen is een

A belangrijke voorwaarde om kunst te kunnen maken.

B handige vaardigheid die iedereen zou moeten bezitten.

C lastig uit te leggen vrijetijdsbesteding voor volwassenen.

D waardevolle manier om bezig te zijn in je vrije tijd.

“Voor kinderen is dat vanzelfsprekend, maar volwassenen verliezen dat gaandeweg vaak uit het oog.” (regels 145-147)

1p 20 Wat is volgens tekst 2 vanzelfsprekend voor kinderen, maar niet voor volwassenen?

Tekst 2 bestaat eigenlijk uit twee onderdelen.

1p 21 Welke zin verwoordt het best wat deze twee onderdelen zijn?

- A Enerzijds bevat de tekst achtergrondinformatie over spelende volwassenen, anderzijds wordt de documentaire *De Spelende Mens* besproken.
- B Enerzijds bevat de tekst verklaringen vanuit de biologie, anderzijds bevat de tekst argumenten uit de filosofie over spelende mensen.
- C Enerzijds gaat de tekst over *live action role-playing*, anderzijds gaat de tekst over spelen in het algemeen.
- D Enerzijds gaat de tekst over spelen bij dieren, anderzijds gaat de tekst over spelen bij mensen.

Overkoepelende vragen bij tekst 1 (Fantaseren is overleven) en bij tekst 2 (Ga toch eens een weekendje spelen)

Zowel in alinea 5 van tekst 1 als in alinea 8 van tekst 2 valt de term ‘proeftuin’. Tussen beide soorten proeftuinen is zowel een overeenkomst als een verschil te ontdekken.

1p 22 Wat is de overeenkomst tussen de beide soorten proeftuinen? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

2p 23 Leg uit welk verschil er bestaat tussen de beide soorten proeftuinen. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

In zowel tekst 1 als tekst 2 wordt een negatieve ontwikkeling geschetst met betrekking tot het onderwerp.

2p 24 Leg die negatieve ontwikkeling en de oorzaak ervan uit voor ‘fantaseren’ in tekst 1.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.

2p 25 Leg die negatieve ontwikkeling en de oorzaak ervan uit voor ‘spelen’ in tekst 2.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.

- 3p **26** Hieronder staan vier beweringen naar aanleiding van tekst 1 en tekst 2. Geef bij iedere bewering aan of die overeenstemt met de informatie in tekst 1 (fantaseren), tekst 2 (spelen) of tekst 1 én 2. Noteer het nummer van de bewering en noteer daarachter of die geldt voor tekst 1, tekst 2 of tekst 1 én 2.

	tekst 1	tekst 2
1 Spelen en/of fantaseren moet in eerste instantie leuk zijn.		
2 Spelen en/of fantaseren kan nuttig zijn voor ons alledaagse leven.		
3 Volwassenen en kinderen vullen spelen en/of fantaseren verschillend in.		
4 Spelen en/of fantaseren staat in onze maatschappij onder druk.		

Tekst 3 Dienstplicht voor vrouwen is geen emancipatie

De eerste alinea van een tekst kan verschillende onderdelen bevatten, zoals:

- 1 de aanleiding voor het schrijven van de tekst;
- 2 een anekdote om de belangstelling te wekken;
- 3 een constatering die in de tekst uitgewerkt wordt;
- 4 een overzicht van historische ontwikkelingen;
- 5 het standpunt dat in de tekst centraal staat.

- 1p **27** Welke twee van de bovengenoemde onderdelen zijn terug te vinden in alinea 1 van tekst 3? Noteer alléén de nummers.
- 1p **28** Welk tussenkopje past het best boven alinea 2 en 3 samen?
- A Gelijkwaardigheid van vrouwen en mannen in militaire dienst
 - B Historische denkbeelden over de rol van vrouwen bij Defensie
 - C Onwenselijkheid van dienstplicht voor vrouwen
 - D Politieke overwegingen bij de invoering van een dienstplicht voor vrouwen
- 1p **29** Leg uit waarom het invoeren van een dienstplicht voor vrouwen **niet** het juiste middel is om gelijkwaardigheid tussen vrouwen en mannen te bewerkstelligen, volgens alinea 4. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.